

Ekspertarvamus Vääna maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõule ja tsoneeringule

Koostaja: Kark OÜ

Tallinn 2015

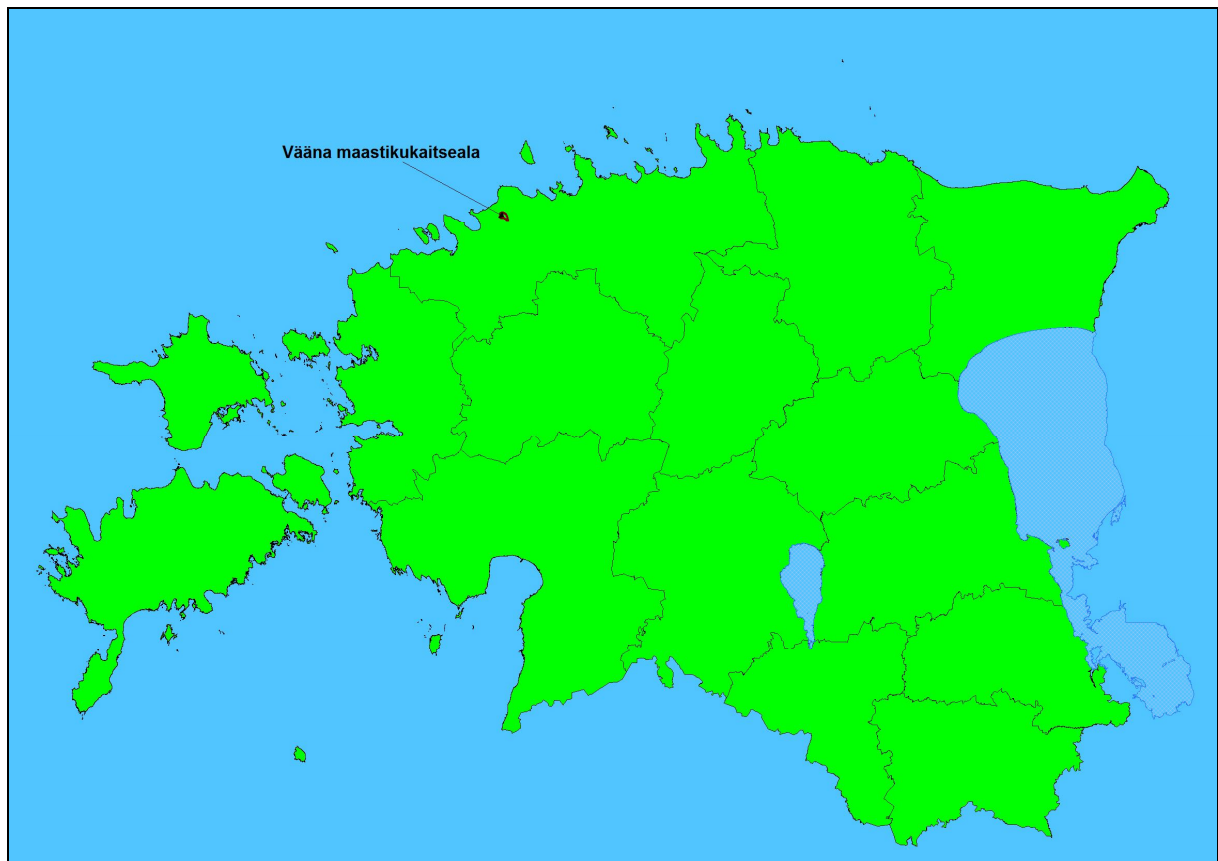
Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Vääna maastikukaitseala loodusväärtused	6
1.1. Elustik	6
1.1.1. Linnud	6
1.1.2. Taimed	7
1.1.3. Nahkhiired	7
1.2. Kooslused	7
1.3. Maastik	9
2. Kaitse-eeskirja eelnõu ning piiride analüüs	10
2.1. Kaitseala välispiir ja tsoneering	10
2.1.1. Välispiir	10
2.1.2. Tsoneering	12
2.2. Kaitse-eeskirja eelnõu analüüs	14
2.2.1. Kaitseala tüüp	14
2.2.2. Kaitseala kaitse-eesmärgid	15
2.2.3. Kaitsekorra üldpõhimõtted	17
2.2.4. Sihtkaitsevöönd	21
2.2.5. Piiranguvöönd	24
2.2.6. Lõppsätted	28
Kasutatud kirjandus	29
Lisa 1. Vääna hoiualal kaardistatud linnupesad	30
Lisa 2. Kaitse-eeskirja eelnõu koos eksperdi poolt tehtud ettepanekutega	31
Lisa 3. Kaitseala tsoneeringu ettepanek	36

Sissejuhatus

Käesoleva Vääna maastikukaitseala (edaspidi *MKA* või *kaitseala*) kaitse-eeskirja eelnõu ja tsoneeringu ekspertiisi on Keskkonnaameti tellimisel koostanud Timo Kark. Ekspertiisi eesmärgiks on anda sõltumatu eksperthinnang kaitsekorra muutmise põhjendatusele ja otstarbekusele.

Vääna MKA on esmakordselt kaitse alla võeti Harju Maakonna Valitsuse 18. detsembri 1991. a määrusega nr 232 „Uute alade looduskaitse alla võtmisest“, millega muuhulgas loodi Vääna taimestikukaitseala. Kaitseala kehtiv kaitsekord ja piirid on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 28. juuni 2000. a määrusega nr 215 „Vääna maastikukaitseala kaitse-eeskiri“. Kaitseala põhieesmärk on Tõlinõmme raba, Tõlinõmme järve, kaitsealuste taimeliikide ning nende kasvukohtade kaitse. Kaitseala pindala on 406,6 hektarit ning see jaguneb vastavat kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndiks (169,7 ha) ja piiranguvööndiks (236,9 ha). Kaitseala asub Harju maakonnas Harku vallas Adra, Humala ja Vääna külas (vt joonis 1).

Joonis 1. Vääna MKA asukoht Eestis (aluskaart: Maa-ameti kaart)

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 2 alapunktist 521 hõlmab kaitseala Vääna loodusala, kus tegevuse kavandamisel (sh kaitsekorra muutmisel) tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi (RTL 2004, 111, 1758).

Väina MKA välispiir

Kinnistu piir

Eraomand (21)

JRO (6)

Riigiomand (12)

0 500 1,000 meeter

Keskkonnaameti välja töötatud projekti järgi ei ole kaitseala välispiire muudetud, vaatamata sellele, et kaitseala moodustab ühe osa Vääna loodusalast. Vääna loodusalaga on lisaks Vääna MKA-le hõlmatud ka Vääna hoiuala. Vääna loodusala pindala on 853,4 hektarit, millest hoiuala moodustab 446,8 ha.

- Väana MKA kaitse-eeskiri;
- Väana MKA kaitse-eeskirja eelnõu;
- Väana MKA ja hoiuala kaitsekorralduskava 2015-2024;
- Harju maakonna maakatastriüksuste piirid (andmed seisuga aprill 2015);
- Eesti looduse infosüsteemi EELIS andmebaas (andmed seisuga august 2015);
- Harku valla üldplaneering;
- looduskaitset reguleerivad õigusaktid;
- Natura 2000 alade interaktiivne kaart;
- Maa-ameti aluskaardid.

4

jäävale elupaigatüübile soostuvad ja soolehtmetsad (9080*) (ligikaudu 94 ha). Välitöödele oli kaasatud Keskkonnaameti kaitse planeerimise spetsialist Liis Jääger.

Ekspertarvamuse koostamisel ja eelnõu sõnastuse muutmisettepaneku tegemisel on arvesse võetud viimase aasta jooksul kinnitatud kaitse-eeskirjade sõnastust ja normtehnikat.

Ekspert hinnangu materjalid koos lisadega on esitatud Keskkonnaametile väljatrükina ja digitaalselt. Tiitellehe foto autor: Liis Jääger.

1. Vääna maastikukaitseala loodusväärtused

1.1. Elustik

1.1.1. Linnud

Kaitseala rikkalik linnustik on seotud eelkõige Tõlinõmme järvega. 1980. aastatel oli Tõlinõmme järv oma linnurohkusega üks ornitoloogide armastatumaid vaatluspaiku. 1987. aasta 16. mail ELUSi bioloogiasektsiooni korraldatud vaatluspäeval, mida juhtisid Tiit Randla ja August Mank, pandi kirja 74 linnuliiki. Enim levinud pesitseja partlaste hulgas oli toona punapea-vart, kolooniatena pesitsesid nii väike- kui ka naerukajakas (Zingel, 2006).

Nüüd pesitsevad järvel kühmnohk-luik, hallpõsk-pütt, sinikael-part, rääkspart, tuttvart, luitsnökk-part, kalakajakas, lauk ja tait, järve ümbritsevas roostikus on kodu hüübil, rästas-, tiigi- ja kõrkja-roolinnul, rootsiitsitajal, rooruigal, täpikhuigul ning roo-loorkullil (Zingel, 2006).

Järve lõunakalda rabamännikus pesitsevad lõopistrik ja hoburästas, järve kohal on märgatud saagijahil olevat väikepistrikku. Läheduses Sõrve metsades pesitsev kassikakk tavatseb siin käia jakakaid küttimas. Ümberkaudsetel niitudel pesitsevad kiivitaja, punajalg-tilder, väiketüll, rukkirääk ja suurkoovitaja (Zingel, 2006).

Raba kaitseala läänepool kuulub suures osas (puis)peenar-älveraba tüüpi, leidub ka üksikuid laukaid. Nii rabas kui ka järvest lõunasse jäävas mudaälvestega õõtsiksoos pesitsevad ja peatuvad sookured: peale kahe pesitseva paari peatub siin sookurgede mittepesitsev suvekogum, mille arvukus küündis 1990. aastate lõpul 90 isendini. 2000. aastate algusest on rabaserva puistutes järjepidevalt elanud ka metsis (Zingel, 2006).

Mere läheduses paiknev Tõlinõmme märgalakompleks on veel oluline ööbimispaik läbirändavatele hanelistele: aprilliõhtuti, nepimängu ajal, võib järve kaldal jälgida sadu laukhanesid ja valgepõsk-laglesid öömajale laskumas (Zingel, 2006).

Järve lõunakaldale on 2004. aastal rajatud linnuvaatlustorn, kust saab hea ülevaate nii järvest kui ka rabamaastikust (Zingel, 2006). Tänapäevaks on vaatlustorn amortiseerunud.

Loopealsetel pesitsevatest lindudest on huvitavamad rukkirääk, punaselg-õgija, vööt-põõsalind, tuuletallaja. Tihedamate raskesti läbitavate maranapõõsaste vahele teevad pesa sooräts ja soo-loorkull. Samamoodi, maranate turbe all, pesitseb soo-loorkull ka Gotlandi saarel. Soo ja järvega külgnevad loolad on tetrede mängupaik (Zingel, 2006).

Kaitseala metsad on samuti rikka elustikuga. Siin pesitsevad röövlindudest raudkull, hiire- ja herilaseviu ning händkakk, kurvitsalistest metskurvits (Zingel, 2006).

Kuigi ala on linnustiku poolest rikkalik ning olnud aastaid ornitoloogide seas üks populaarsemaid linnuvaatlemise kohti, ei ole Keskkonnaregistris väga palju infot kaitsealuste linnuliikide kohta. Keskkonnaregistrisse on kantud üksnes II kategooria kaitsealuse sookure (*Grus grus*) peatus- ja pesitsuskoht – Tõlinõmme raba põhjapoolne osa. Kuna viimased ülevaatlitavad andmed selle ala kohta pärinevad paarikümne aasta tagant, siis on kaitsekorralduskavaga planeeritud tellida uus linnustiku inventuur.

1.1.2. Taimed

Vääna MKA-l asuvad loopealsed on olulised kasvukohad III kategooria kaitsealuse taimeliigile põõsasmaranale (*Potentilla fruticosa*). Põõsasmarana-loopealsed on Mandri-Eestis levinud vaid paiguti põhja- ja loodeosas, eeskätt just Vääna ja Keila piirkonnas. Põõsasmaranit leidub kaitsealal ligikaudu 170-l hektaril, kuid lisaks kasvab taim ka maastikukaitsealast väljaspool Vääna hoiualal.

Keskkonnaregistri andmetel leidub Vääna loopealsetel peale põõsasmarana veel teisigi kaitsealuseid taimeliike nagu aasnelki (*Dianthus superbus*) ja jumalakäppa (*Orchis mascula*), kes mõlemad on II kategooria kaitsealused taimeliigid. Eesti Looduse artikli andmetel leidub loopealsetel veel siledat tondipead (*Dracocephalum ruyschiana*), pruun-raunjalga (*Asplenium trichomanes*) (loopealsetele tsariajal rajatud kaitsekraavides), kahelehist käokeelt (*Platanthera bifolia*), kahkjaspunast sõrmkäppa (*Dactylorhiza incarnata*), kuradi-sõrmkäppa (*Dactylorhiza maculata*) ja võõthuul-sõrmkäppa (*Dactylorhiza fuchsii*) (Zingel, 2006).

1.1.3. Nahkhiired

Kaitsealal on kaardistatud II kategooria kaitsealuse nahkhiirte – veelendlase (*Myotis daubentonii*), tiigilendlase (*Myotis dasycneme*), tõmmulendlase (*Myotis brandtii*), suurkõrva (*Plecotus auritus*) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilssonii*) lennuala ja talvitumispaike. **Tiigilendlase elupaikade kaitse on seatud ka loodusala üheks eesmärgiks.**

Nahkhiirte seiret on alal tehtud erinevate vahesammudega alates 1978. aastast. Viimati seirati Humalas nahkhiiri 2008. aasta veebruaris, mil tuvastati 33 tiigilendlase, 21 suurkõrva, 43 veelendlase, 32 põhja-nahkhiire ja 47 tõmmulendlase isendit. Nahkhiirte talvitumispaike ja lennuala asub kaitseala ja loodusala kaguosas ning on märgitud üheks Vääna hoiuala kaitse-eesmärgiks. Elupaigana on piiritletud 149 ha, mis hõlmab nii talvituskohti kui lähikümbruse suviseid elupaiku. Kaitseala piiridesse jääb sellest u 25 ha ning loodusala piiresse 101,7 ha.

1.2 Kooslused

Vääna MKA baasil on moodustatud Vääna loodusala, kuhu lisaks Vääna MKA-le on hõlmatud Vääna hoiuala. Vääna loodusala on loodud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitseks, milleks on vähe- kuni keskoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), karstijärved ja -järvikud (3180*), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (olulised orhideede kasvualad – 6210*), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembedes kõrgrohestud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), nokkheinakooslused (7150), nõrglubja-allikad (7220*), liigirikkad madalsood (7230) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Kaitse-eeskirja uuendamisel ning kaitseala ja võõndite piiride muutmisel on oluline arvestada Euroopa Komisjonile esitatud loodusala eesmärkidega. Ülevaate saamiseks on tehtud kaardianalüüs, mille tulemused on kajastatud tabelis 1. Hoiualale jäävad elupaigatüübid ning kaitsealal jäävad elupaigatüübid on kajastatud parema ülevaate saamiseks erinevates tulpades.

Tabel 1. Vääna loodusala eesmärkide (Natura 2000 standardandmebaasi), Vääna MKA ja hoiuala elupaigatüüpide kaardikihi võrdlus (seisuga 06.08.2015)

Elupaigatüübi koodinumber	EK-le esitatud elupaigatüübi pindala (ha) looduslal	Kaardistatud elupaigatüüpide (ha) pindala looduslal	Kaardistatud elupaigatüübid, mis jäävad uuendatava Vääna MKA piiridesse	Elupaigad, mis jäävad eelnõu järgi sihtkaitse-vööndisse (ha)	Kaardistatud elupaigatüübid, mis jäävad Vääna hoiuala piiridesse
3140	6,3 ha	5,8 ha	5,8 ha	5,8 ha	0 ha
3160	0,3 ha	0,3 ha	0,3 ha	0,2 ha	0 ha
3180*	0,5 ha	0,5 ha	0 ha	0 ha	0,5 ha
5130	1,8 ha	? ha	0 ha	0 ha	? ha
Elupaigatüüp 5130 on kaardistatud ühe polügoonina koos elupaigatüübiga 6280*. Kuigi täpset pindala ei ole võimalik välja tuua, saab välitöödele ja kaardianalüüsile tuginedes öelda, et elupaigatüübid esinevad looduslal piisavalt suurel pindalal, et tagada loodusala eesmärkide täitmine.					
6210*	8,2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha
6270*	7,2 ha	7,6 ha	0 ha	0 ha	7,6 ha
6280*	348,7 ha	353,9	169,5 ha	0 ha	
6410	4,8 ha	3,6 ha	0 ha	0 ha	3,6 ha
6430	12,8 ha	11,1 ha	10,2 ha	1,6 ha	0,9 ha
6510	7 ha	14,8 ha	8,2 ha	0 ha	6,6 ha
7110*	131,5 ha	130,3 ha	130,3 ha	122,2 ha	0 ha
7150	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha
7220*	0,6 ha	1,0 ha	1,0 ha	0 ha	0 ha
7230*	1,2 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha
9080*	181,9 ha	153,4 ha	33,9 ha	22,6 ha	119,5 ha
Kokku	712,8 ha		359,2 ha	152,4 ha	

Kaardianalüüsi tulemusena selgus, et kõiki elupaigatüüpe, mis on esitatud loodusala eesmärgiks, kaitsealal siiski ei leidu või ei ole neid kaardistatud. Toetudes erinevate inventuuride andmetele selgub, et Vääna looduslal puuduvad kuivad niidud lubjarikkal mullal (olulised orhideede kasvualad – 6210*), nokkheinakooslused (7150) ja liigirikkad madalsood (7230). Vääna MKA kaitsekorralduskava autorid on teinud ettepaneku need elupaigatüübid loodusala eesmärkidest välja arvata.

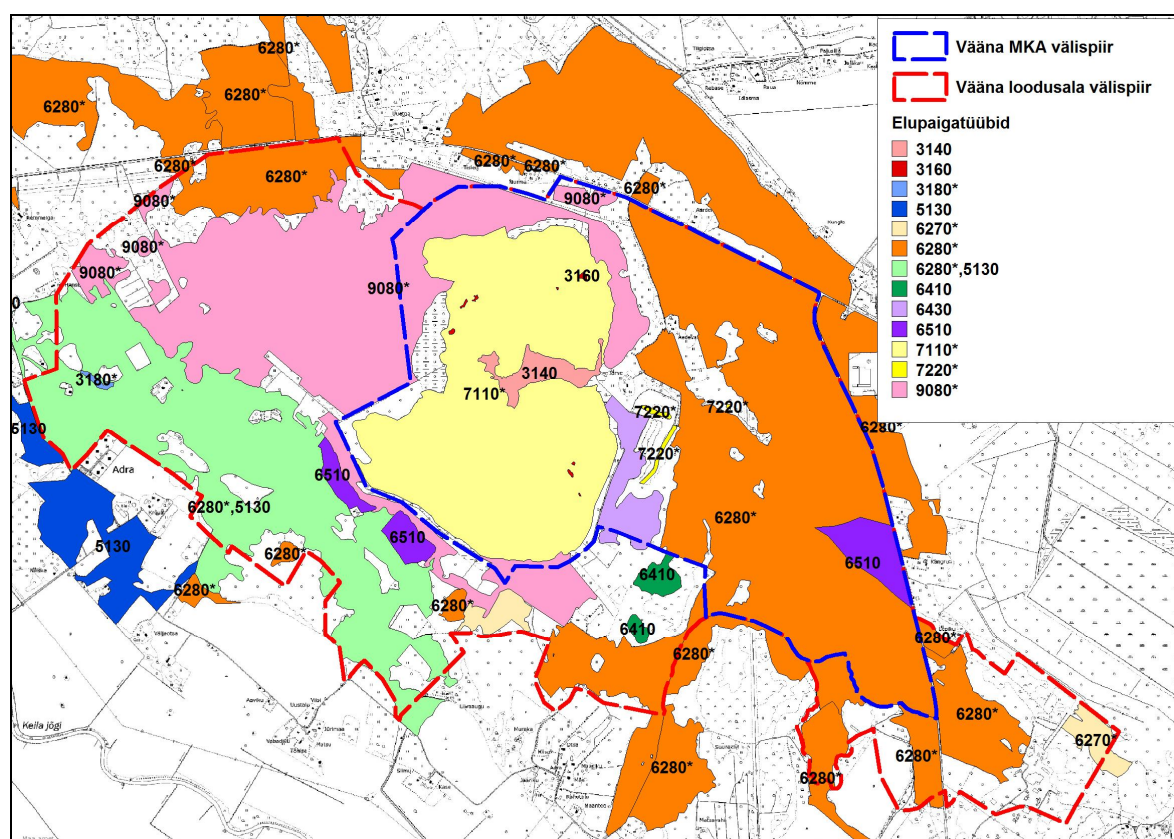
Lisaks on kaitsekorralduskava autorid 2012. aasta soode inventuuri andmetele tuginedes järelduseni jõudnud, et päris looduslikke rabasid (7110*) looduslal ei leidu. Täpsustatud andmetel on Tõlinõmme soo lõunaosas tegemist rikutud, kuid taastumisvõimelise rabaga (7120) ja Tõlinõmme soo põhjaosas hoopis siirde- ja õõtsiksooga (7140), mis on tekkinud Tõlinõmme järve kinnikasvamisest, mille on põhjustanud järve kuivendamine. Järvest on säilinud üksnes väike ja roostunud veekogu (5,8 ha). Sellest lähtuvalt võib küll loodusala eesmärgiks jääda elupaigatüübi raba (7110*) kaitse, sest rikutud raba säilitamine pole eesmärk omaette vaid lõppkokkuvõttes ikkagi taastunud raba (7110*). Kaitsekorralduskava autorid on teinud ettepaneku lisada loodusala eesmärkidesse elupaigatüübi siirde- ja õõtsiksoode (7140) kaitse. Käesoleva ekspertiisi raames tehtud välitöödele tuginedes nõustub ekspert kaitsekorralduskavas tehtud ettepanekutega.

Elupaigatüüp kadastikud (5130) on kaardistatud ühe suure alana koos elupaigatüübiga lood (alvarid – 6280*), mistõttu kadastike täpne pindala ei ole eksperdile teada. Küll aga saab

väita, et elupaigatüüp looduslal esineb vähemalt sellisel pindalal, mis on esitatud loodusala eesmärgiks (joonis 3).

Nokkheinakooslused (7150) esinevad Eestis rabaalvestes, kujutades endist ühte osa rabale (7110*) iseloomulikust taimkattekompleksist. Kuna väljaspool rabasid võib meil nokkheinakooslusi leida vaid väga väikeste fragmentidena, ei ole seda loodusdirektiivi elupaigatüüpi Eestis vajadust iseseisva tüübina käsitleda. Seega kaitstakse nokkheinakooslusi läbi rabade kaitse.

Loodusala üheks eesmärgiks on elupaigatüübi soostuvad ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitse ligikaudu 182-l hektaril, kuid tegelikkuses on neid kaardistatud üksnes 153-l hektaril. Raske on hinnata, kuidas on tekkinud u 30 hektari suurune erinevus, sest kaitseala metsad on kõik üldjuhul määratud vastavasse elupaigatüüpi. Välitöödele tuginedes saab öelda, et suurem osa varasemalt elupaigatüüpi määratud metsad vastavad elupaigatüübi kriteeriumitele, kuid nende esinduslikkus on puistu madala vanuse ja struktuurielementide vähesuse tõttu madalam kui varasemalt hinnatud (vt ptk 2.1.1).

Joonis 3. Elupaigatüübid Väina looduslal, sh Väina hoiualal ja Väina MKA-l (aluskaart: Maa-ameti kaart)

Kaitseala tsoneerimisel on oluline jälgida, et Euroopa Komisjonile seatud eesmärgid saaksid kaitsekorraga tagatud. Kui inimtegevus võib kahjustada elupaigatüübi seisundit, siis tuleb sellist tegevust kaitse-eeskirjaga piirata ning tundlikumad ja väärtuslikumad alad tuleb määrata sihtkaitsevööndisse.

1.3. Maastik

Väina MKA üheks peamiseks eesmärgiks on Tõlinõmme raba kui rabamaastiku kaitse.

2. Kaitse-eeskirja eelnõu ning piiride analüüs

2.1. Kaitseala välispiir ja tsoneering

2.1.1. Välispiir

Eksperdile esitatud projekti kohaselt ei ole plaanis Vääna MKA välispiiri ja tsoneeringut muuta, vaatamata sellele, et üldjuhul viiakse Eestis kaitsealade välispiirid vastavusse loodusala piiridega. Pärast väärtuste analüüsi tundus, et kaitseala tuleb laiendada Vääna hoiuala arvelt. Ekspert arutas ettepanekut nii Keskkonnaameti kui ka Keskkonnaministeeriumi looduskaitseosakonna ametnikega. Arutelu tulemusel otsustati, et mõistlik on kaitsealaga liita üksnes metsaelupaigad tingimusel, et tegemist on esinduslike aladega. Selleks teostati hoiualal täiendavaid välitöid 10.-11.10.2015, mille käigus hinnati hoiuala metsaelupaigatüüpide soostuvad ja soolehtmetsad (9080*) esinduslikkust ja täpsustati elupaigatüübi piire (inventeeritav ala ligikaudu 94 ha).

Inventuuri tulemusena selgus, et hoiualale jäävad metsad ei ole looduskaitsealalt kuigi esinduslikud. Suurem osa alast moodustab keskealine lehtmets (50-60 aastat), kus elupaigatüübile omased tunnuselemente leidub vähe. Ala keskosa on liigniiske, kuid äärealad on kuivenduskraavide rajamisega oluliselt mõjutatud. Äärealadel on tuvastatavad inimtegevuse jäljed nagu varasem karjatamine, metsa majandamine, sihtide rajamine, kuivendamine, hoonete varemed.

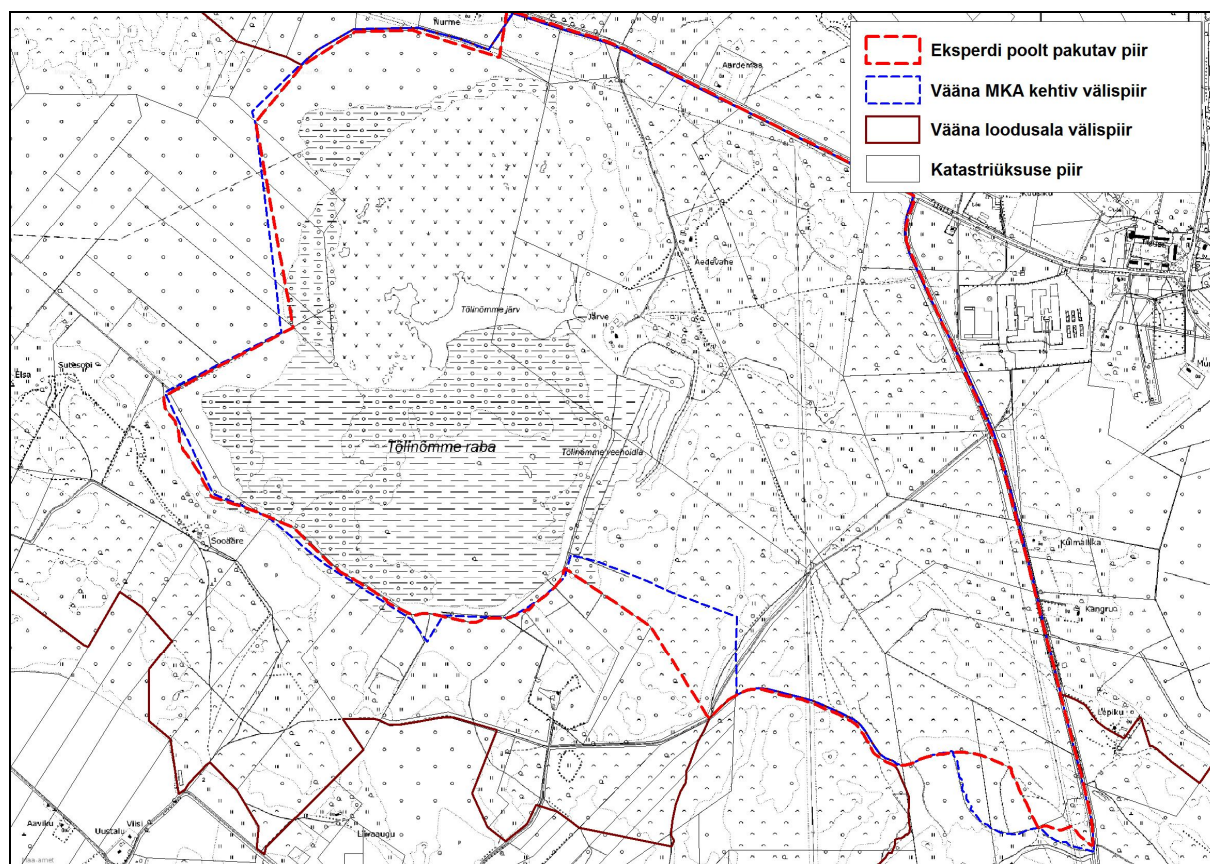
Osaliselt on ala siiski sesoonselt ülejutatav, mida iseloomustavad kõrgemad tüvemättad, kõrgemad tarnmättad, tugijuured. Kraavide mõju on ajas vähenemas. Keskosas on inimõju tagasihoidlikum ning rohkem leidub murdunud, surnud ja lamapuitu. Tegemist on valdavalt ühealaste puistutega ning jämedaid puid leidub alal vähe. Väikesel pindalal leidub kõrgematel kohtadel kuuse või männipuistusi, mis rikastavad keskkonda. Teises rindes ja järelkasvus domineerivad lehtpuud, mistõttu pole näha, et kuusk hakkaks 30 aasta jooksul domineerima. Kuivendusest mõjutatud aladel on kuuse järelkasv suurem. Äärealadel on järelkasvus näha ka tamme, vahert, saart ja mändi. Välitööde käigus kaardistati ka kaks linnupesa, mis tuleks looduskaitse bioloogi poolt pesitsusajal üle kontrollida (Lisa 1).

2012. aastal kaardistati hoiualal ligikaudu 120 ha soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) elupaigatüübi kriteeriumitele vastavaid metsi esinduslikkusega B. Kuna vahepeal on elupaigatüüpide inventeerimise juhendit täpsustatud, siis erinevad käesoleva hinnangu tulemused 2012. a inventuuri tulemustest. Väikeste eraldistena ei omaks sealsed metsad kõrget looduskaitsealast väärtust, kuid arvestades, et tegemist on ühe terviku massiiviga, vähesel määral leidub elupaigatüübile iseloomulike tunnuselemente, viimase paarikümne aasta jooksul ei ole metsade seisundit raietega mõjutatud, siis vastavad need eksperdi hinnangul soostuvate ja soolehtmetsade (9080*) tunnustele, esinduslikkusega C. Hoiualale jääva metsa esinduslikkus on madal eelkõige puistu madala vanuse ja tunnuselementide vähesuse tõttu. Metsade arenguklassi järgi klassifitseeruvad sealsed metsad keskealiste metsade klassi. Ka ei leidu seal piisaval hulgal muid tunnuselemente, mis tõstaks elupaigatüübi esinduslikkust. Oluline on, et sealsed metsad on viimaste aastakümnete jooksul saanud areneda ilma inimese sekkumiseta ning metsad moodustavad suure ja terviku massiivi. Mets on eriilmeline ning kasvukohad vahelduvad kiiresti.

Inventeeritud metsade pindala oli 94 ha, millest elupaigatüübile vastab 91 ha. Seega suurem osa inventeeritud metsadest vastab soostuvate ja soolehtmetsade (9080*) kriteeriumitele nagu varasemaltki kaardistatud. Erinevus varasema inventuuriga on üksnes hinnang elupaigatüübi esinduslikkusele. Kuna hoiuala metsade näol on tegemist keskealiste metsadega ning soostuvate ja soolehtmetsade elupaigatüübi tunnuselemente leidub vähe, siis vastavalt elupaigatüüpide inventeerimise juhendile ei saa nende esinduslikkus olla kõrgem C-st. Kahe inventuuri erinevus on tingitud eelkõige sellest, et elupaigatüüpide inventeerimise juhendit on täpsustatud ning kriteeriumid on selgemad.

Eeltoodust lähtuvalt ei pea ekspert põhjendatuks kaitseala laiendamist hoiuala arvelt. Hoiualale jäävate väärtuste kaitse on tagatud hoiuala režiimiga. Vääna MKA välispiir on optimaalne, millega tagatakse piirkonnas leiduvate loodusväärtuste kaitse. Ekspert ei tee täiendavaid ettepanekuid kaitseala laiendamiseks ega vähendamiseks. Kaitseala piiride vähendamine ei oleks ka võimalik, sest sellega seatakse ohtu loodusväärtuste kaitse ning loodusala piiride vähendamiseks ei anna Euroopa Komisjon luba, kui see ei ole põhjendatud. Ühtegi sellist põhjendust eksperdi meelest ei ole. Kaitseala põhja ja idaosas kulgev välispiir loogiliselt mööda looduses tuvastavaid piire. Ülejäänud piiride osas on vajalik teha tehnilisi parandusi, et kaitseala piir kulgeks võimalikult loogiliselt ja arusaadavalt. Seega ei ole piiride muutmine vajalik sisulisest aspektist, vaid tehnilisest (vt joonis 4 ja Lisa 2).

Piiride korrigeerimisega jääb väga väike osa kaitsealast ka Naage küla piiridesse, mistõttu tuleb kaitse-eeskirja § 2 vastavalt ka täiendada.

Joonis 4. Vääna loodusala piir, Vääna MKA kehtiv välispiir ja eksperdi poolt välja pakutav Vääna MKA välispiir (aluskaart: Maa-ameti kaart)

2.1.2. Tsoneering

Keskkonnaameti välja töötatud projektis ei ole muudatusi tsoneeringus ette nähtud. Pakutud tsoneeringu kohaselt jaguneb kaitseala maa- ja veeala vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele üheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

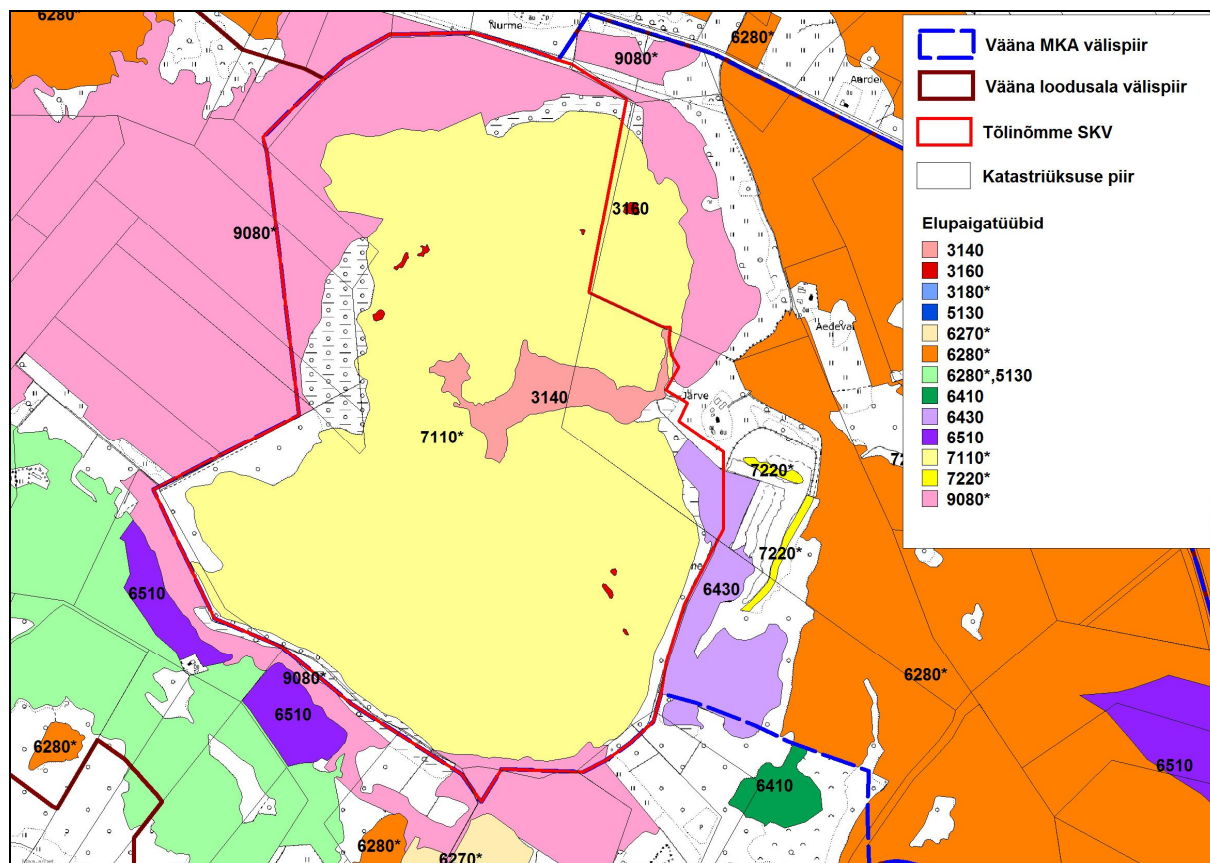
Tõlinõmme sihtkaitsevöönd

Tõlinõmme sihtkaitsevööndi pindala on 169,7 ha ning selle muutmist ei ole eelnõuga ette nähtud. Tõlinõmme sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamine. Sihtkaitsevööndi metsa kaitse eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

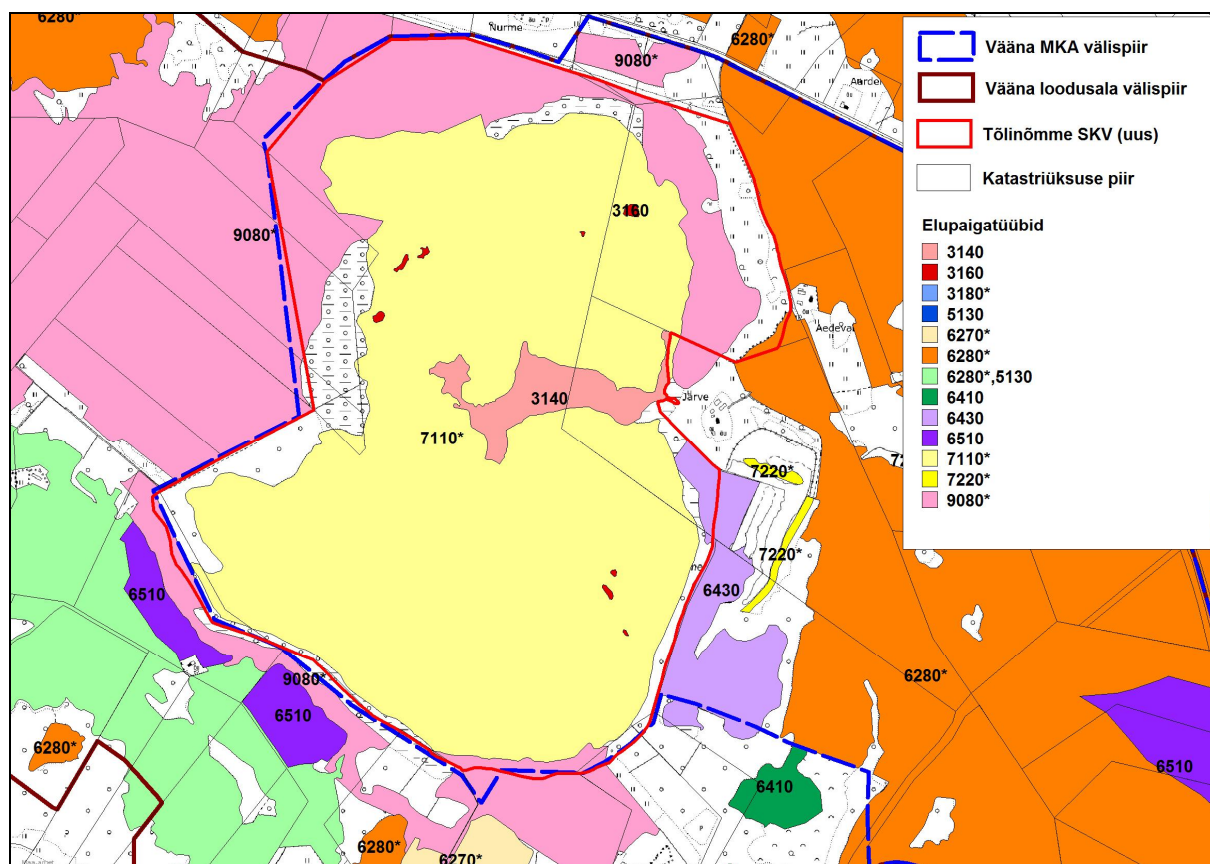
Tõlinõmme sihtkaitsevööndis on kaardistatud elupaigatüübid vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), järved ja järvikud (3160), niiskuslembesed kõrgrohud (6430), rabad (7110*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Sihtkaitsevööndi piir kulgeb loogiliselt ning vööndisse on määratud Tõlinõmme raba ning seda ümbritsev rabamännik, ning Tõlinõmme järv. Tõlinõmme raba on rikutud, kuid see on taastumisvõimeline. Raba ja Tõlinõmme järv on oluline elupaik, puhke, peatumis- ja toitumiskoht paljudele linnuliikidele. Eksperti hinnangul on põhjendatud tallamistundlike koosluste määramine sihtkaitsevööndisse, et piirata näiteks rahvaürituste korraldamist. Alal on plaanis lähiaastatel läbi viia linnustiku inventuur, mis annab ajakohase ülevaate kaitseala linnustikust. Varasematele vaatlustele tuginedes võib eeldada, et sihtkaitsevööndisse määratud alad sobivad elupaigaks mitmele kaitsealusele liigile.

Sihtkaitsevööndisse on määratud ka suurem osa soostuvatest ja soo-lehtmetsadest (9080*), mis on põhjendatud. Kuigi piiranguvööndis on võimalik keelata kõik uuendusraied, siis on võimalik soostuvate ja soolehtmetsade seisundit kahjustada ka hooldusraietega. Samuti ei oleks põhjendatud raiete piiramine metsades, mis ei oma looduskaitse väärtust.

Ekspert teeb ettepaneku sihtkaitsevööndi laiendamiseks. Sihtkaitsevööndisse tuleks määrata jätkuvalt riigiomandis olev kinnistu, kus on kaardistatud elupaigatüübid järved ja järvikud (3160), rabad (7110*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Nagu eespool mainitud, siis on võimalik soostuvate ja soolehtmetsade seisundit kahjustada ka hooldusraietega. Sihtkaitsevööndis oleks elupaigatüübi kaitse tagatud. Vööndi laiendamisega jääks sihtkaitsevööndisse terviklik rabaala koos Tõlinõmme järve ja seda ümbritseva õõtsikuga (vt joonis 5 ja 6).

Joonis 5. Tõlinõmme sihtkaitsevööndi kehtiv piir (aluskaart: Maa-ameti kaart)

Lisa 6. Eksperti poolt välja pakutud Tõlinõmme sihtkaitsevööndi piir (aluskaart: Maa-ameti kaart)

Laiendusega oleks tagatud täiendavalt 8 ha soostuvate ja soolehtmetsade (9080*) kaitse. Kuna laiendus hõlmab ainult ühte kinnistut, jätkuvalt riigiomandis olevat maad, siis ei seata laiendusega maaomanikele ühetegi täiendavat piirangut. Sihtkaitsevööndi pindala suureneb 18,2 hektarit ning uus pindala oleks kokku 187,9 hektarit.

Lisaks teeb ekspert ettepaneku sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärgi ümber sõnastamiseks. Viimaste aastate kaitse-eeskirjades üldjuhul metsale eraldi kaitse-eesmärki ei seatagi, vaid sõnastatakse üldisem vööndi kaitse-eesmärk. Seetõttu võiks eelnõust eemaldada sihtkaitsevööndi metsade kaitse-eesmärgi.

Eelnõuga on Tõlinõmme sihtkaitsevööndis eesmärgiks seatud väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamine. Vööndi sõnastus võiks olla täpsem tuues välja, milliseid kooslusetüüpe seal kaitstakse. Sihtkaitsevööndisse jäävad metsa- ja sookooslused ning mitmeid loodusdirektiivi elupaigatüübid, mida alal kaitstakse. Kuigi kaitsealuseid liikidest on sihtkaitsevööndis kaardistatud üksnes põõsasmara, tuleks eesmärgiks seada kõikide kaitsealuste liikide ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse.

Uus sõnastus: Tõlinõmme sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on loodusdirektiivi elupaigatüüpide, metsa- ja sookoosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide, nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse.

Piiranguvöönd

Vääna piiranguvööndi pindala on 236,9 hektarit, mis vööndi piiride muutmisega väheneks 18,2 ha. Piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa ning sinna on määratud vähemväärtuslikud kooslused ning elupaigatüübid, mille säilimiseks on vajalik inimese kaasabi. Samuti on piiranguvööndisse määratud kaks hoonestatud kinnistut.

Ekspert on teinud ettepaneku määrata sihtkaitsevööndisse jätkuvalt riigiomandis olev kinnistu, millega tagatakse täiendavalt 8 ha soostuvate ja soolehtmetsade (9080*) kaitse. Muudatusega oleks sihtkaitsevööndisse määratud terviklik rabaala. Kuna ekspert on teinud tehnilisi parandusi kaitseala piiride kulgemiseks, siis muutuvad vastavalt ka piiranguvööndi piirid. Ühtegi ala ei arvata aga loodusalast välja ning kaitsealast välja arvatud piirkonnad jäävad Vääna hoiuala piiridesse.

Uued piirid on kajastatud kaardil ekspertiisi lisas 2.

2.2. Kaitse-eeskirja eelnõu analüüs

2.2.1. Kaitseala tüüp

Vääna maastikukaitseala on loodud 1991. aastal Loode-Eestile iseloomulike põõsasmaraaloopealsete, linnurikka Tõlinõmme järve ja Tõlinõmme raba kaitseks. Kaitseala pindala on 406,6 ha, hõlmates nii soo-, metsa- kui ka pärandmaastikke. Kaitseala lääneosas paikneb liigendatud kallastega Tõlinõmme järv, mida põhjast piirab õõtsik-madalsoo ja lõunast raba. Järve lõunakaldal kasvab rabamännik, leidub lodumetsa, kaitseala põhja- ja loodeossa jääb loodusliku ilmega kuuse-segamets. Kaitseala idaosas valitsevad

poollooduslikud kooslused – peamiselt põõsasmaranalood. Kuigi Tõlinõmme järv on inimõju tulemusel kahanenud 6 hektari suuruseks, võib alal leida siiski hulganisti erinevaid linnuliike. Poollooduslikel kooslustel leidub käpalisi, põõsasmaranat ja aasnelki ning samuti sobib ala elu- ja toitumispaigaks nahkhiirtele.

Arvestades, et kaitseala on moodustatud eelkõige loopealsete kaitseks ning ala üheks peamiseks eesmärgiks on algusest peale olnud maastiku kaitse, siis on kaitseala tüübiks sobilikum maastikukaitseala. Natura võrgustiku ja loodusala moodustamise käigus on suuremat tähtsust omandanud ka kaitsealal asuvatele kooslustele, mis on määratud loodusdirektiivi elupaigatüüpideks. Väana maastikukaitseala ja Väana hoiuala baasil on loodud Väana loodusala, mis on samuti eelduseks, et alal peab leiduma haruldasi liike või elupaigatüüpe. Varasemalt on kaitseala linnustikku hinnatud rikkalikuks ning lindude vaatlemiseks on rajatud ka linnuvaatlustorn. Kaitsekorralduskavaga on planeeritud tellida linnustiku inventuur, mis peaks andma ajakohase ülevaate kaitseala linnustikust.

Ala on mitmekesise maastiku ja elustikuga, mistõttu võiks kaitseala tüübiks sobida ka looduskaitseala, kuid siinkohal tuleb eelkõige arvestada kaitseala loomise põhjust ning ka seninini kehtinud kaitseala vormi. Kehtiva kaitsekorra kohaselt on tegemist maastikukaitsealaga ning ühegi loodusväärtuse seisund ei ole sellest negatiivselt mõjutatud.

Kaitsekorra planeerimisel ei ole olulist vahet looduskaitseala ja maastikukaitseala tüübil, sest mõlemal juhul on võimalik kehtestada vajadusel rangem sihtkaitsevööndi režiim ning leebem piiranguvööndi režiim.

2.2.2. Kaitseala kaitse-eesmärgid

Kaitse-eeskirja eelnõu kohaselt on kaitseala kaitse-eesmärgiks kaitsta:

- 1) Tõlinõmme raba, Tõlinõmme järve ja haruldasi ja kaitsealuseid liike ning nende elupaiku;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood(alvarid – *6280), niiskuslembesed kõrgrohud (6430), rabad (*7110), nõrglubja-allikad (*7220) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ja II lisas nimetatud liigi tiigilendlaste (*Myotis dasycneme*) elupaiku;
- 3) kaitsealuseid taimeliike aasnelki (*Dianthus superbus*), põõsasmaranat (*Potentilla fruticosa*) ja nahkhiireliike veelendlast (*Myotis daubentonii*), tõmmulendlast (*Myotis brandtii*) ja põhja-nahkhiirt (*Eptesicus nilssonii*).

Kuigi kaitse-eesmärkide nimekirjas on loetletud peaaegu kõik olulisemad väärtused, on parema selguse huvides vajalik eesmärkide ümber sõnastamine.

Loetelust tuleks eemaldada elupaigatüübid kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), kuna seda elupaigatüüpi kaitsealal ei leidu. Sama ettepaneku on teinud ka kaitsekorralduskava autorid. Samas tuleb loetelusse lisada elupaigatüüp aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), mida leidub kaitsealal vähemalt 8,2 hektaril. Samuti on selle elupaigatüübi kaitse seatud Väana loodusala kaitse-eesmärgiks.

Kaitsealustest liikidest on eesmärgiks seatud peaaegu kõikide oluliste liikide ja nende elupaikade kaitse, kes kaitsealal kaardistatud või nimetatud Natura 2000 andmebaasis Vääna loodusala väärtuste loetelus. Lisaks on sõnastatud üldine eesmärk: haruldaste ja kaitsealuste liikide ning nende elupaikade kaitse. Kuigi keskkonnaregistris on kaardistatud üksnes käsitiivaliste elupaik ning aasnelgi (*Dianthus superbus*), jumalakäpa (*Orchis mascula*) ja põõsasmarana (*Potentilla fruticosa*) kasvukohad, leidub alal suure tõenäosusega teisigi kaitsealuseid liike. Varasemate vaatluste käigus on nähtud siin erinevaid kaitsealuseid linnuliike ning poollooduslikel kooslustel võib leida erinevaid käpalisi (vt ptk 1.1). Seetõttu peab ekspert põhjendatuks üldisema eesmärgi seadmist, millega kaitstakse kõiki kaitsealuseid liike ja nende elupaiku.

Vääna maastikukaitsealal ja hoiualal kaitstakse muuhulgas tiigilendlase (*Myotis dasycneme*) elupaiku, mis on seatud ka loodusala eesmärgiks. Lisaks tiigilendlasele on seal kaardistatud veel veelendlase (*Myotis daubentonii*), tõmmulendlase (*Myotis brandtii*), suurkõrva (*Plecotus auritus*) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilssonii*) lennuala ja talvitumispaike. Kuigi loodusala üheks eesmärgiks on seatud tiigilendlase elupaikade kaitse, ei peaks seda välja tooma Vääna maastikukaitseala kaitse-eeskirjas. Käsitiivaliste talvitumiskohad jäävad Vääna hoiualale ning loodusdirektiivi lisas nimetatud liigi tiigilendlase kaitse-eesmärk on asjakohane välja tuua hoiuala eesmärkide loetelus (seda on ka tehtud). Kuna käsitiivaliste lennuala ulatub ka Vääna maastikukaitsealale, siis võiks kaitseala üheks eesmärgiks olla üldisem käsitiivaliste elu- ja toitumispaike kaitse. Eraldi ühtegi liike ei ole vajalik välja tuua, sest tegemist ei ole esindusliku alaga ning registreeritud liigid ei pruugi olla ainsad käsitiivaliste seltsi kuuluvad liigid, kes kaitsealal elavad ja toituvad.

Samuti teeb ekspert ettepaneku käsitleda eraldi liike, kelle elupaiku kaitstakse ning liike, kelle kasvukohti kaitstakse. Taimede puhul räägitakse kasvukohtadest ning lindude ja imetajate puhul elupaikadest. Seetõttu tuleks kaitsealuste taimeliikide ning nende kasvukohtade kaitse välja tuua eraldi punktina. Eelnõus on kaitsealustest taimedest kaitse-eesmärgiks seatud üksnes aasnelgi (*Dianthus superbus*) ja põõsasmaran (*Potentilla fruticosa*) ning nende kasvukohtade kaitse, kuid ekspert teeb ettepaneku lisada sinna ka jumalakäpa (*Orchis mascula*) ning tema kasvukohtade kaitse. Jumalakäpa kasvukoht on kaardistatud 3-l hektaril, kuid liigile sobilikke kasvukohti leiduba kaitsealal veelgi. 2012. a juunis kaardistati kolme hektari suurusel alal 50 isendit.

Uus sõnastusettepanek on:

(1) Vääna maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

- 1) Tõlinõmme raba, Tõlinõmme järve, haruldasi ja kaitsealuseid liike ning nende elupaiku;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on vähe- kuni keskoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kadastikud (5130), lood (alvarid – 6280*), niiskuslembesed kõrgrohud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), nõrglubja-allikad (7220*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*);
- 3) käsitiivaliste elu- ja toitumispaike;
- 4) kaitsealuseid taimeliike nagu aasnelk (*Dianthus superbus*), jumalakäpp (*Orchis mascula*) ja põõsasmaran (*Potentilla fruticosa*) ning nende kasvukohti.

2.2.3. Kaitsekorra üldpõhimõtted

1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Eelnõuga ei ole piiratud inimeste liikumist ning marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste korjamist. Võttes arvesse alal leiduvaid väärtusi, siis ei oleks piirangute kehtestamine ka põhjendatud. Kui linnustiku inventuuri tulemusel jõutakse järeldusele, et alal pesitsevad häirimistundlikud liigid või on ala rändlindude oluline peatumis- või puhkekoht, siis tuleb kaaluda kaitsekorra muutmist ning liikumispiirangu kehtestamist. Käesoleval hetkel see vajadus puudub, sest keskkonnaregistri andmetel pesitseb siin kõigest 2 paari sookurgi. 1990. aastate lõpus ulatus see number 90 isendini. Kuna ala ei ole oluline loodusturismi sihtpunkt, siis ei ole linnustiku arvukuse vähenemine tingitud sellest. Suurt mõju on avaldanud Tölinõmme järve veerežiimi muutmine, mille tulemusena on 38 hektari suurusest järvest alles jäänud kuus hektarit. Samuti on kuivendamisega rikutud Tölinõmme raba seisundit.

Eelnõuga ei ole reguleeritud jahipidamist ega kalapüüki ning arvestades kaitse-väärtusi, siis ei ole vastavate tegevuste piiramine põhjendatud. Jahipidamine võib olla vajalik liikide arvukuse piiramiseks ning vigastatud, haigete ja nuhtlusloomade küttimiseks. Alal on palju metssigade tegutsemise jälgi ning näiteks sigade katku levimisel võib tekkida otsene vajadus kaitsealal jahipidamiseks.

Kaitsealal asub Tölinõmme järv, kus on võimalik kalastada. Kuna järv on roostunud, siis ei ole kalapüük kaldalt valdavalt võimalik ning kalapüüki saab teostada üksnes paadist. Järv on kahanenud 6 hektari suuruseks, mistõttu puudub vajadus mootoriga ujuvahendiga sõitmiseks. Roostikus pesitseb mitmeid linnuliike ning kaitsealal tuleb soodustata nende häireteta pesitsus. Kuna järve äärde viib ainult üks tee ning sinna saab läbi erakinnistu, siis ei ole väga palju võimalusi ujuvvahendi transportimiseks järve äärde.

Eelnõuga on keelatud igasuguse tegevuse käigus vee-mootorsõidukiga liiklemine, kuid looduskaitseaduse järgi ei kohaldu piirang järelevalve- ja päästetöödel, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Nendel tegevustel võib kasutada ka mootoriga ujuvvahendit. Vastav leevendust tuleb sisse viia ka kaitse-eeskirja. Lisaks teeb ekspert ettepaneku reguleerida ujuvvahendiga sõitmist lubatud tegevuste paragrahvis.

Uued sõnastusettepanekud on (muudatused/täiendused on siin ja edaspidi välja toodud tumedas kirjas):

Inimestel on lubatud viibida, **püüda kala**, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

Uus sõnastusettepanek on:

Kaitsealal on lubatud mootorita ujuvvahendiga sõitmine. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud üksnes järelevalve- ja päästetöödel, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine.

2) Telkimine ja lõkketegemine on kaitsealal lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud, välja arvatud õuemaal. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

Telkimise ja lõkketegemise üldpõhimõtte ei ole oluliselt muutunud. **Küll aga teeb ekspert ettepaneku lubada lõkke tegemist ja telkimist ettevalmistamata kohtades kaitseala valitseja nõusolekul.** Vajadus võib tekkida nt poollooduslike koosluste hooldamisel või taastamisel, mille käigus tekib vajadus lõigatud võsa põletamiseks. Kuna lõkke tegemine ja telkimine väljaspool selleks ettenähtud kohti on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusoleku, siis saab kaitseala valitseja saab seada tingimusi, et lõkke tegemine ja telkimine ei kahjustaks loodusväärtusi.

Eelnõuga on lubatud telkimine ja lõkke tegemine õuemaal omaniku nõusolekul. Leevendus on põhjendatud. Kaitsealal on kaks hoonestatud kinnistut, kus telkimine ei kahjusta kaitseväärtuste seisundit. Ekspert teeb ettepaneku sõnastada see punkt ümber, et õuemaal võib lõkke tegemist ja telkimist lisaks omanikule lubada ka kinnistu valdaja.

Uus sõnastus ettepanek on:

Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. **Telkimine ja lõkke tegemine väljaspool selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud kohta on lubatud ainult kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul.** Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku **või valdaja loal.**

3) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel. Mootorsõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sh metsa- ja põllumajandustöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning liinirajatiste hooldustöödel.

Jalgratastega liiklemine on reguleeritud keelatud tegevuste paragrahvis: jalgratastega liiklemine on keelatud väljaspool teid ja radu.

Võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga on eelnõuga piiratud ka maastikusõidukiga sõitmist. Erandina on lubatud mootorsõidukiga väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõita üksnes järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sh metsa- ja põllumajandustöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning liinirajatiste hooldustöödel.

Muus osas ei ole mootorsõidukite ja jalgrattaga sõitmise regulatsioon olulisel määral muutunud. Erandite nimekirja on lisatud tegevusi (kaitseala valitsemise ja korraldamisega seotud tegevused, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevused, põllumajandustööd ja liinirajatiste hooldustööd), mille käigus võib sõita maastikusõidukiga ning mootorsõidukiga väljasool teid.

Sõidukiga liiklemise piirangud on vajalikud, et piirata sõidukitega sõitmist väljaspool teid, mis kahjustab olulisel määral pinnast. Sookooslused on väga õrnad ning pinnase taastumine võtab aega aastakümneid. Ka järjepidev sõitmine rattaga väljaspool teid kahjustab lõpuks pinnast suurel määral, mistõttu tuleb seda piirata. Kaitseala on kaetud suurel määral loodusdirektiivi elupaigatüüpidega ning sõidukiga sõitmine väljaspool teid kahjustab otseselt nende elupaigatüüpide seisundit ja pinnast. Erandid on vajalikud, et tagada liinirajatiste

hooldamine, võimaldada piiranguvööndis metsamajandamistööd, soodustada teadustegevust, hõlbustada järelevalve ning kaitseala valitsemise ja korraldamisega seotud tegevusi.

Kuna kaitsealal ei asu põllumaid, siis tuleks eemaldada erand, mis võimaldab maastikusõidukiga ja sõidukiga sõitmist väljaspool teid põllumajandustöödel. Kuna regulatsioon on pikk, siis on mõistlik eemaldada erandid, mis ei ole antud kaitseala puhul asjakohased. Kuna piiranguvööndis asuvad valdavalt poollooduslikud kooslused, mis on nii kaitseala kui ka loodusala eesmärgiks, siis ei ole näha, et kaitsealale oleks võimalik põldude rajamine.

Arvestades tingimusi, mis looduskaitseseadus (LKS) kaitse-eeskirjade koostamisel sätestab, on vajalik sõidukitega sõitmise regulatsioon ümber sõnastada, kuna LKS alusel on võimalik lubada sõiduki ja maastikusõidukiga sõitmist liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ning maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel **üksnes piiranguvööndis**. Sihtkaitsevööndis ei saa LKS alusel sellist leevendust lubada. Samuti tuleb erandite loetelusse lisada, et maastikusõidukiga sõitmine on lubatud „**maatulundusmaal**“ metsamajandustöödel. Lisaks teeb ekspert ettepaneku, et piiranguvööndis võiks sõiduki ja maastikusõidukiga sõitmine olla lubatud ka õuemaal, sest õuemaal võib vajalikuks osutuda sõiduki või maastikusõiduki kasutamine näiteks ehitustöödel, transportimisel või muul otstarbel ning see ei sea ohtu kaitsealal asuvaid väärtusi. Kaitsealal on kaks hoonestatud kinnistut, kus see võib osutuda vajalikuks.

Ekspert on seisukohal, et maastikusõidukiga sõitmine võiks olla lubatud ka teedel. Kaitsealale jääb kaks teed, mida antud leevendus puudutaks. Esimene neist on hoonete juurdepääsu tee. Maastikusõidukiga sõitmine teedel võib olla vajalik, et talvel puhastada kinnistute juurde viivat teed. Teine tee läbib kaitseala kagunurka ning mõlemale poole teed jäävad poollooduslikud kooslused. Eksperti hinnangul ei ole ohtu, et kaitseala teedel hakataks massiliselt maastikusõidukitega sõitma. Kui seda vähesel määral tehakse, siis see ei kahjusta koosluste seisundit.

Uus sõnastus ettepanek on:

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel, jalgrattaga sõitmine on lubatud ka radadel. Sõidukiga, sh maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid ja radasid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel, loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning piiranguvööndis õuemaal, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel.

4) Rahvaürituse korraldamine on reguleeritud kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis, kuid kuna kaitse-eeskirjaga ei saa piiranguvööndis ettevalmistatud kohtades rahvaürituste korraldamist piirata, siis teeb ekspert ettepaneku käsitleda rahvaürituste korraldamist sihtkaitsevööndis ja piiranguvööndis eraldi vastavate peatükkide all.

5) Kaitsealal on keelatud puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine. Kuna sihtkaitsevööndis on puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine igal juhul keelatud ning looduskaitseseadus ei anna võimalust ka selle lubamiseks, siis teeb ekspert ettepaneku reguleerida puhtpuistute kujundamist ja energiapuistute rajamist piiranguvööndi peatükis. Sihtkaitsevööndis peatükis ei ole vajalik seda reguleerida.

6) Eelnõu kohaselt on kaitseala valitseja nõusolekuta kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlviku sihtotstarvet; kinnitada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid; kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut; väljastada metsamajandamiskava; anda projekteerimistingimusi.

Vastav regulatsioon tuleneb otseselt looduskaitseseaduse § 14 lõikest 1, mis sätestab üldised kitsendused kaitstavatel loodusobjektidel ning kaitse-eeskirjaga ei ole võimalik paragrahvis loetletud piiranguid leevendada. Eelnõus ei ole välja toodud kõiki piiranguid, mida looduskaitseseadus sätestab ning kohati ei ole eelnõu sõnastus vastavuses looduskaitseseaduse sõnastusega. Seetõttu on vajalik regulatsiooni täiendamine ja ajakohastamine.

Uus sõnastus:

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) **koostada** maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) **lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada paadisilda;**
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) **anda ehitusluba;**
- 7) **rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutisluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;**
- 8) **jahiulukeid lisasööta.**

Kaitse-eeskirjaga ei ole reguleeritud adru varumist ning lautri püstitamist või laiendamist, kuna kaitsealal puuduvad sellised veekogud, kus sellised tegevused võiksid tulla kõne alla.

7) Tegevuse kooskõlastamine:

(1) Kaitseala valitseja nõusoleku saamiseks käesolevas määruses ettenähtud juhtudel peab vastava loa taotleja või projekti või kava kooskõlastuse taotleja esitama kaitseala valitsejale kirjaliku taotluse.

(2) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit. Kaitseala valitseja vastab taotlusele kirjalikult hiljemalt ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist.

(3) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt „Haldusmenetluse seadusele” õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(4) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(5) Metsaraie taotluse vaatab läbi kaitseala valitseja ning tulenevalt koosluse liigilise ja vanuselise mitmekesisuse säilitamise eesmärgist annab oma kirjaliku nõusoleku ning vajadusel omapoolsed tingimused või

Tegevuse kooskõlastamise säte tuleneb otseselt looduskaitseseadusest (§ 14) ning kaitse-eeskirjaga ei ole võimalik seda leevendada. Seetõttu tuleb eelnõus eemaldada punktid (1, 4, 5), mis ei ole enam ajakohased.

Uus sõnastus:

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

2.2.4. Sihtkaitsevöönd

1) Väana maastikukaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate koosluste säilitamiseks.

Kuna kaitsealal leidub ka veekogusid (älved, Tõlinõmme järv, Tõlinõmme veehoidla), teeb ekspert ettepaneku kasutada sihtkaitsevööndi määratlusel looduskaitseseaduses kasutatud definitsiooni. **Uus sõnastus oleks:** sihtkaitsevöönd on kaitseala **maa- või veeala** seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks.

2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- teede ja rajatiste rajamine kaitseala tarbeks;
- hooldustööd kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks;
- teaduslikult põhjendatud tööd veerežiimi looduslikkuse tagamiseks;
- kraavide hooldustööd;
- puu- ja põõsarinde harvendamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud teede ja rajatiste rajamine kaitseala tarbeks. **Ekspert teeb ettepaneku kasutada looduskaitseseaduse sõnastust: kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks**

Eksperti poolt välja pakutud sõnastus on kooskõlas looduskaitseseadusega ning leevendused võivad osutuda vajalikuks. Kaitseala valitseja saab seada tingimusi, et tagada loodusväärtuste säilimine ja kaitse. Kuigi otsest vajadust hetkel tehnovõrgu või tee rajamiseks sihtkaitsevööndisse ei ole, kuid kui see peaks päevakorraile tõusma, siis saab kaitseala valitseja seda võimalust kaaluda. Sihtkaitsevööndisse jääb Tõlinõmme järv, Tõlinõmme raba ja teised liigniisked kooslused, mistõttu ei ole suurt ohtu, et keegi soovib sinna rajada teed või tehnovõrgurajatisi. Küll aga on sihtkaitsevööndisse rajatud linnuvaatlustorn, mis tänaseks on amortiseerunud. Loodusväärtuste tutvustamiseks võib osutuda vajalikuks tootmisotstarbeta ehitise püstitamine. Kokkuvõttes ei peaks selliseid tegevusi kaitse-eeskirjaga piirama, sest

kuigi nende vajadus ei pruugi eeskirja koostamise hetkel olla aktuaalne, võib see vajadus tekkida aastate pärast. Kuna tegus eeldab kaitseala valitseja nõusolekut, siis saab kaitseala valitsejal hinnata planeeritavate tegevuste mõju kaitseala loodusväärtustele.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud hooldustööd kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks. See on oluline punkt, et võimaldada tegevusi liikide elutingimuste säilitamiseks. Kuigi hetkel vajadus hooldustegevuseks puudub, ei tohiks seda kaitse-eeskirjaga välistada ning tuleb jätta vähemalt võimalus liigi elutingimuste säilitamiseks vajalike tegevuste lubamiseks.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud teaduslikult põhjendatud tööd veerežiimi looduslikkuse tagamiseks. Regulatsioon on vajalik, et aidata vajadusel kaasa looduslikkuse taastumisele, olemasolevate elupaikade seisundi paranemisele ja liigilise mitmekesisuse suurenemisele. Loodusliku veerežiimi taastamine kraavitatud aladel võib osutuda vajalikuks, kuna inimese kaasabita ei suuda alad taastuda või taastuvad väga aeglaselt. Tõlinõmme raba on inimõju tagajärjel rikutud, kuid tegemist on taastumisvõimelise rabaga. Ka Tõlinõmme järv on kaotanud suure osa oma veest inimõju tagajärjel ning järve pindala on kahanenud kuue hektarini.

Kaitsekorralduskavaga on ette nähtud Tõlinõmme järve veetaseme tõstmine ja rabast väljuvate kraavide sulgemine. Loodusliku veerežiimi taastamise lubamisel tuleb hinnata selle mõjusid kaitsealale tervikuna.

Eelnõuga on lubatud ka kraavide hooldustööd. Kuigi kraavide hooldamisega jätkatakse elupaigatüüpide mõjutamisega, peab kaitse-eeskirjaga jääma võimalus olemasolevate kraavide hooldamiseks.

Ekspert teeb ettepaneku kasutada looduskaitseseaduse sõnastust: kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja loodusliku veerežiimi taastamine.

Kaitsealal ning selle vahetus läheduses asub mitmeid majapidamisi, kelle jaoks võib maaparandussüsteemide hooldamine osutuda vajalikuks. Seega peaks jätma vähemalt võimaluse olemasolevaid maaparandussüsteeme hooldada. Maaparandussüsteemide hoiutööde lubamisel tuleb kaaluda selle mõju looduskooslustele arvestades kaitse-eesmärke.

Eelnõuga on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud puu- ja põõsarinde harvendamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas. **Ekspert teeb ettepaneku kasutada looduskaitseseaduse sõnastust: kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile.**

Selline üldine sõnastus annab kaitseala valitseja võimaluse lubada erinevaid tegevusi koosluste kujundamiseks, kui see on kaitse-eesmärkide seisukohast oluline. Kuna tegevus eeldab ka kaitseala valitseja nõusolekut, saab kaitseala valitseja seada tingimusi tegevuse läbiviimiseks, sh seada tingimusi raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

Kuna piiride korrigeerimisega jääb sihtkaitsevööndisse ka vähesel määral poollooduslikke kooslusi (alvari, elupaigatüüp 6280*), siis on vajalik lubada nende koosluste ilme ja

liigikoosseisu tagamiseks vajalikku tegevust. **Seega tuleb eelnõusse lisada täiendav punkt: kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus.**

Eelnõuga oli lubatud teede ja rajatiste rajamine sihtkaitsevööndisse kaitseala tarbeks ning ekspert tegi täiendava ettepaneku lubada ka tootmisotstarbeta rajatise püstitamist kaitseala tarbeks. Eelnõuga ei ole reguleeritud nende ehiste hooldamist, kuid selline vajadus nende püstitamisega tekib. Seetõttu tuleb vastav leevendus lisada lubatud tegevuste alla.

Uus sõnastuseettepanek:

kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd.

3) Eelnõuga on rahvaürituste korraldamine reguleeritud kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis, kuid kuna kaitse-eeskirjaga ei saa piiranguvööndis ettevalmistatud kohtades rahvaürituste korraldamist piirata, siis teeb ekspert ettepaneku käsitleda rahvaürituste korraldamist sihtkaitsevööndis ja piiranguvööndis eraldi vastavate peatükkide all.

Eelnõu kohaselt on kaitsealal lubatud vähem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Eelnõuga ei ole reguleeritud rahvaürituse korraldamist ettevalmistatud kohtades ning ettevalmistamata kohtades on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine. Arvestades, et sihtkaitsevööndis asuvad tallamistundlikud kooslused (nt 7110, 9080*), siis ei tohi regulatsioon olla nii leebe. Ekspert on seisukohal, et sihtkaitsevööndis saab rahvaüritus ettevalmistamata kohas toimuda üksnes kaitseala valitseja nõusolekul, kes saab vastavalt ürituse iseloomule seada tingimusi ning suunata inimesi sinna, kus see kaitseväärtusi ei ohusta. Rahvaürituste kooskõlastamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas on vajalik eelkõige tallamistundlike koosluste kaitseks ja linnustiku häirimise vältimiseks pesitsusajal.

Eelnõuga on seatud piirang osalejate arvule. 50 osalejaga rahvaürituse lubamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud ja tähistatud kohas on optimaalne ja üldlevinud arv, mis annab võimaluse looduses liikuda ka suurematel gruppidel, kahjustamata selle käigus keskkonda ja rikkumata rahu. 50 osalejaga piirang annab kaitseala valitsejale võimaluse piirata rahvaürituste korraldamist ettevalmistatud kohtades arvestades seejuures nt aasta-aega, ürituse iseloomu jne.

Uus sõnastuseettepanek:

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ette valmistatud ja tähistatud kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud ning rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

4) Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, arvestades kaitse-eeskirjas sätestatud erisusi. Sihtkaitsevööndis peab olema keelatud igasugune tegevus, mis kahjustab sealseid loodusväärtusi. Põhjendatult on keelatud majandustegevus ja

loodusvarade kasutamine, v.a kaitse-eeskirjaga lubatud tegevused (jahipidamine, marjade, seente ja metsa kõrvalsaaduste varumine, koosluste kujundamiseks vajalikud tegevused jm), mida ei käsitleta majandustegevusena ega loodusvarade kasutamisenä.

5) Vajaliku tegevusena on sihtkaitsevööndis ette nähtud poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu taastamiseks ja säilitamiseks loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine ja kujundamine.

Sihtkaitsevööndisse jääb vähesel määral poollooduslike kooslusi ning välitööde käigus saadi kinnitust, et lood (6280*) on võsastumas ning kadakate tihedus on liiga suur. Poollooduslike koosluste säilitamiseks on vajalik nende hooldamine ning vajadusel puu- ja põõsarinde harvendamine ja kujundamine.

Kuigi eelnõu sõnastuse sisu on sobilik, teeb ekspert ettepaneku kasutada looduskaitseseaduse sõnastust: sihtkaitsevööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

2.2.5. Piiranguvöönd

Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse. Kaitsealal on Väana piiranguvöönd, mille kaitse-eesmärk on kaitsta looduslike ja poollooduslike kooslusi. Piiranguvööndi metsa kaitse eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

Võttes arvesse, et piiranguvööndis on metsa väga väikesel pindalal ja sedagi väikeste laikudena, siis ei ole metsade kaitse-eesmärgi seadmine asjakohane. Viimaste aastate kaitse-eeskirjades üldjuhul metsale eraldi kaitse-eesmärgi ei seatagi, vaid sõnastatakse üldisem vööndi kaitse-eesmärk. Eelnõus on piiranguvööndi eesmärgiks seatud looduslike ja poollooduslike koosluste kaitse, mis on asjakohane, sest suurem osa piiranguvööndist moodustavad poollooduslikud kooslused, mille säilimine tuleb tagada. Piiranguvööndisse on tsoneeritud looduskaitsealalt vähemväärtuslikud metsa-alad, kuid oluline on tagada metsa kui maastikuelemendi säilimine. Seetõttu teeb ekspert ettepaneku asendada sõna „kaitse“ sõnaga „säilitamine“. Looduskaitsealalt kõrget väärtust piiranguvööndi metsad ei oma ning seetõttu ranget kaitset ei vaja. Lisaks teeb ekspert ettepaneku laiendada piiranguvööndi kaitse-eesmärgi sõnastust lisades sinna kaitsealuste liikide kasvukohtade ja elupaikade kaitse. Piiranguvööndis leidub suurel pindalal põõsasmaranat (*Potentilla fruticosa*) ning väiksemal pindalal aasnelki (*Dianthus superbis*) ja jumalakäppa (*Orchis mascula*). Piiranguvööndi kagunurgas on kaardistatud käsitiivaliste elupaik.

Uus sõnastuseettepanek:

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduslike ja poollooduslike koosluste **säilitamine ning kaitsealuste liikide kasvukohtade ja elupaikade kaitse.**

1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi. Piiranguvööndi on kaitseala majandatav osa, kuid nagu looduskaitseseaduses ja kaitse-eeskirjas sätestatud, siis tuleb arvestada eeskirjaga sätestatud piiranguid, mis on kehtestatud kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks ja väärtuste säilitamiseks.

2) Eelnõuga on rahvaürituste korraldamine reguleeritud kaitsekorra üldpõhimõtete peatükis, kuid kuna kaitse-eeskirjaga ei saa piiranguvööndis ettevalmistatud kohtades rahvaürituste korraldamist piirata, siis teeb ekspert ettepaneku käsitleda rahvaürituste korraldamist sihtkaitsevööndis ja piiranguvööndis eraldi vastavate peatükkide all.

Eelnõu kohaselt on kaitsealal lubatud vähem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Eelnõuga ei ole reguleeritud rahvaürituste korraldamist ettevalmistatud kohas ning selline lähenemine on õige – piiranguvööndis ettevalmistatud kohas rahvaürituste korraldamist ei saa kaitse-eeskirja piirata. Seda saab teha üksnes ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas. Eelnõuga on piiratud osalejate arvu ning kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine on lubatud ilma kaitseala valitseja nõusolekuta selleks ettevalmistamata kohtades. Piiranguvööndisse jääb kaks hoonestatud kinnistut ning piiranguvööndisse jäävad kooslused ei ole nii tallamistundlikud kui sihtkaitsevööndisse jäävad kooslused. Ka ei ole teada, et ala oleks populaarne loodusturismi sihtpunkt. Välitööde tulemusena saab öelda, et külastuse mõju alal on tagasihoidlik ning rahvaürituste korraldamine kaitseala väärtusi ei ohusta.

50 osalejaga rahvaürituste lubamine selleks ettevalmistamata kohtades on optimaalne ja üldlevinud arv, mis annab võimaluse looduses liikuda ka suurematel gruppidel, kahjustamata selle käigus keskkonda ja rikkumata rahu. Rohkem kui 50 osalejaga ürituste puhul ettevalmistamata kohtades saab kaitseala valitseja vajadusel piirata rahvaürituste korraldamist arvestades seejuures nt aasta-aega, ürituste iseloomu jms.

Ekspert teeb ettepaneku kasutada looduskaitseaduse sõnastust:

Piiranguvööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata **ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas**. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata **ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata** kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

3) Piiranguvööndis on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine. Veerežiimi muutmine on üldjuhul olulise keskkonnamõjuga tegevus, mis mõjutab kooslusi ja liike negatiivselt. Tegemist on suurt piirkonda hõlmava tegevusega, mille mõju ulatub ka ümbritsevatele aladele, sh Tõlinõmme rabale ja järvele. Veerežiimi muutused muudavad kasvukohatingimusi ja seeläbi ka koosluste liigilist koosseisu ja mitmekesisust. Seega ei saa Väana piiranguvööndis lubada täiendavate maaparandussüsteemide rajamist, sest sealne piirkond on juba niigi kuivendusvõrkude poolt mõjutatud ning see kahjustab oluliselt looduslike koosluste ja seal elavate liikide seisundit. Väana MKA-le rajatud maaparandussüsteemid ja veerežiimi muutmised on rikkunud loodusliku veerežiimi kahjustades koosluste seisundit. Tõlinõmme järve veerežiimi on muudetud, mille tulemusena on kahanenud järve pindala kuue hektarini.

Maaparandusseaduse kohaselt on maaparandussüsteem maatulundusmaa kuivendamiseks ja niisutamiseks ning keskkonnakaitseks vajalike ehitiste kogum, mis kantakse maaparandussüsteemide registrisse. Maaparandussüsteemina ei käsitleta väikesemahulist kuivendusvõrku, mis rajatakse õuemaale hoone või hoonestuse teenindamiseks.

4) Piiranguvööndis on keelatud maavara kaevandamine. Maavara kaevandamise piirang on vajalik maastikuilme ning looduslike koosluste ja seal asuvate liikide elupaikade

säilitamiseks. Väana MKA-I leidub suurel pindalal väärtuslikke looduskooslusi nagu rabad, siirdesoo- ja rabametsad, soostuvad ja soolehtmetsad, mis on elu-, peatumis-, toitumis- ja pesitsuspaigaks paljudele linnuliikidele ning kasvukohaks paljudele taimeliikidele. Piiranguvööndis asuvad poollooduslikud kooslused on oluliseks kasvukohaks põõsasmaranale. Maavara kaevandamisega muudetak oluliselt piirkonna veerežiimi, mis kahjustab looduslike koosluste ning liikide elupaikade ja kasvukohtade seisundit.

Väana loodusala ei jää ühtegi aktiivse ega passiivse varuga maardlat. Ka ei ole seal kaardistatud maavara leiupaiku. Harku valla üldplaneeringuga on Väana loodusala määratud range režiimiga looduslikuks haljasmaaks. Seega ei mõjuta piirang kaevandamisega seotud tegevusi.

5) Piiranguvööndis on keelatud biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine metsamaal ja looduslikul rohumaal. Nende kasutamine kahjustab koosluste looduslikku tasakaalu, vähendab koosluste ja liigilist mitmekesisust. Nende kasutamine soodustab osade liikide domineerimist. Eelnõuga piiratakse biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine metsamaal ja looduslikul rohumaal, mujal on nende kasutamine eelnõu kohaselt lubatud.

Kuna piiranguvööndisse jääb ka Tõlinõmme veehoidla, mis on ühendatud Tõlinõmme järvega, siis peaks biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine olema keelatud ka selle läheduses. Kuna põllumaid kaitsealale ei jää, siis tuleks kaitse-eeskirjaga leevendus teha üksnes õuemaas.

Selguse huvides teeb ekspert ettepaneku piirangu ümber sõnastamiseks: piiranguvööndis on keelatud biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine väljaspool õuemaad. Nii on üheselt selge, et biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine on lubatud üksnes õuemaal. Mujal ei ole nende kasutamise vajadust ette näha.

6) Piiranguvööndis on keelatud uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures kaitseala valitsejal on koosluse liigilise ja vanuselise mitmekesisuse säilitamiseks õigus esitada nõudeid turberaie liigi, raieaja, puidu kokku- ja väljaveo, raielangi puhastamise viiside ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

Eelnõuga on keelatud lageraiet piiranguvööndi puistutes, kuid turberaie (aegjärgne, häil- ja veerraie) on lubatud. Langi suurusele ei ole metsaseadusega võrreldes täiendavaid piiranguid seatud, mis on põhjendatud. Piiranguvööndisse jäävad metsad ei oma kõrget looduskaitsealalt väärtust ning need ei moodusta suuremat massiivi. Piiranguvööndisse jäävad valdavalt poollooduslikud kooslused ning vähesel määral metsamaad, mis kaitseala piiritlemisel on hõlmatud kaitsealasse. Kuna piiranguvööndi metsad ei oma looduskaitsealalt kõrget väärtust, siis ei ole põhjendatud metsaseadusega võrreldes rangemate piirangute seadmine raie langi suurusele. Küll aga tuleb piirata lageraiete teostamist, kuna kinnistule katastritunnusega 19801:011:0399 jääv mets on määratud elupaigatüübiks soostuvad ja soolehtmetsad (9080*, esinduslikkus B). Ekspertiisi raames tehtud välitöödele tuginedes leiab ekspert, et kuigi kinnistule jääv mets vastab osaliselt soostuvate ja soolehtmetsade elupaigatüübi kriteeriumitele, on see suurel määral ümbritsevast ja inimtegevusest mõjutatud. Seetõttu on see määratud piiranguvööndisse, kus elupaigatüübi säilimist saab tagada ka turberaietega. Soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) on seatud ka loodusala eesmärgiks ning suuremal pindalal kui kaitsealal kaardistatud. Seetõttu tuleb elupaigatüübi säilimine tagada võimalikult suurel pindalal. Esinduslikematel aladel tuleb tagada elupaigatüübi häireteta areng, kuid

vähemesinduslikud alad võib jätta ka piiranguvööndisse ning lubada seal väikeses mahus raieid. Lageraie lubamisega ei ole võimalik tagada elupaigatüübi säilimist.

Loodusdirektiivi elupaigatüüpidele vastavaid metsi jääb piiranguvööndisse 2,4 hektarit ning ülejäänud metsa-alad paiknevad mosaiikselte üksteisest eemal. Suurte lankide teke on seega välistatud. Seetõttu ei ole vajalik ega põhjendatud piirangute kehtestamine langi suurusele.

Kaitse-eeskirjaga tuleb keelata puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt kahjustab oluliselt pinnast ning sellega pärsitakse koosluste taastumist. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

Uued sõnastuseettepanekud:

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud turberaie.

Piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

7) Piiranguvööndis on keelatud jäätmete ladustamine, välja arvatud kodumajapidamises tekkinud tavajäätmete ladustamine kinnisasja piires kaitseala valitsejaga kooskõlastatud kohtades.

Jäätmete ladustamist kaitseala kaitse-eeskirjaga ei reguleerita. Jäätmete ladustamine on reguleeritud jäätmeseadusega ning nende vedu on korraldatud kohaliku omavalitsuse määrusega. **Vastav punkt tuleb eelnõust eemaldada.**

8) Eelnõuga on keelatud piiranguvööndis uute ehitiste püstitamine. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud üksnes teede, õhuliinide ja muude kommunikatsioonide rajamine.

Kuna kaitsealal on kaks hoonestatud kinnistut, siis võib osutada vajalikuks uute hoonete püstitamine olemasolevatele hoonestusaladele. Kuna hoonestatud aladele ei jää haruldasi looduskooslusi, siis ei peaks kaitse-eeskirjaga piirama uute hoonete püstitamist olemasolevatele õuemaadele. Täiendavat hoonestust ei peaks kaitsealal lubama. Harku valla üldplaneeringu kohaselt on kogu loodusala määratud range režiimiga looduslikuks haljasmaaks, kus täiendavat hoonestust ette ei nähta. Samas on leevendus on otseselt vajalik kahe kinnistu tarbeks (kinnistu katastritunnusega 19801:011:1560 ja 19801:011:0775).

Lisaks võib tekkida vajadus ehitise püstitamiseks kaitseala tarbeks – näiteks varjualuste rajamiseks loomadele. Kaitseala valitseja saab piirata ehitise püstitamist poollooduslike kooslustele ja kaitsealuste liikide kasvukohta. Ehitiste püstitamise keelamisega ei oleks võimalik lubada ka rajatiste rajamist kaitseala või kaitsealal asuva kinnistu tarbeks (nt aed, elektripostid, tähised jmt).

Uus sõnastuseettepanek:

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine.

9) Eelnõuga on keelatud puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine kogu kaitsealal. Kuna sihtkaitsevööndis on puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine igal juhul keelatud ning looduskaitseeadus ei anna võimalust ka selle lubamiseks, siis teeb

ekspert ettepaneku reguleerida puhtpuistute kujundamist ja energiapuistute rajamist piiranguvööndi peatükis, mitte kaitsekorra üldpõhimõtete punktis.

Puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine peab olema kaitsealal keelatud, sest see vaesustab looduslikku mitmekesisust ja maastikuilmet. Puhtpuistud ei ole Eesti loodusmaastikule omased ning see ei sobi kokku ka kaitseala kaitse-eesmärkidega.

10) Kaitseala valitseja nõusolekul on keelatud veekogude veetaseme muutmine ja nende kallaste kahjustamine. Veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine võib osutada vajalikuks Tõlinõmme järve veerežiimi taastamisel. Kuigi Tõlinõmme järv on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, jääb piiranguvööndisse Tõlinõmme veehoidla, mis on ühenduses Tõlinõmme järvega. Tõlinõmme järve veerežiimi muutmisel muudetakse ka veehoidla veerežiimi ning vastupidi. **Kuigi regulatsiooni sisu on arusaadav ning leevendus vajalik, teeb ekspert ettepaneku kasutada looduskaitseeaduse sõnastust: kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine.**

11) Vajaliku tegevusena on piiranguvööndis ette nähtud poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu taastamiseks ja säilitamiseks loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine ja kujundamine.

Piiranguvööndisse jääb suurel pindalal poollooduslikke kooslusi ning välitööde käigus saadi kinnitust, et kooslused on osaliselt võsastumas ning kadakate tihedus liiga suur. Alvareid (6280*) leidub piiranguvööndis ligikaudu 170-l hektaril ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niite (6510) 8-l hektaril. Mõlemad elupaigatüübid on seatud nii loodusala kui ka kaitseala kaitse-eesmärgiks. Poollooduslike koosluste säilimiseks ning liigilise mitmekesisuse tagamiseks on vajalik nende hooldamine ning vajadusel puu- ja põõsarinde harvendamine ja kujundamine.

Kuigi eelnõu sõnastuse sisu on sobilik, teeb ekspert ettepaneku kasutada looduskaitseeaduse sõnastust: piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

Kaitse-eeskirjaga ei ole reguleeritud roo varumist piiranguvööndis, kuna piiranguvööndis puuduvad sellised veekogud, kus vastav tegevus oleks vajalik või võimalik.

2.2.6. Lõppsätted

Lõppsätted on viidud vastavusse viimase aasta jooksul kinnitatud kaitse-eeskirjade sõnastusega.

Kaitse-eeskirja eelnõu ja kaart eksperdi poolt tehtud muudatusettepanekutega on leitav ekspertiisi lisadest (Lisa 2 ja Lisa 3).

Kasutatud kirjandus

1. Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri (2004) – Riigi Teataja, I, 111, 1758.
2. Keskkonnaregister.
3. Metsaregister.
4. Natura 2000 Viewer
<http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=EE0020327> (06.06.2015).
5. Vääna maastikukaitseala kaitse-eeskiri (2000) - Riigi Teataja, I, 52, 341.
6. Vääna maastikukaitseala ja hoiuala kaitsekorralduskava 2015-2024.f
7. Zingel, H., 2006, „Vääna maastikukaitseala“, Eesti Loodus (1).

Lisa 1. Vääna hoiualal kaardistatud linnupesad

Lisa 2. Kaitse-eeskirja eelnõu koos eksperdi poolt tehtud ettepanekutega

EELNÕU
16.11.2015

VABARIIGI VALITSUS

M Ä Ä R U S

Tallinn, Toompea

Vääna maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse „Looduskaitseaduse“ § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk. ÜLDSÄTTED

§ 1. Vääna maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Vääna maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

- 1) Tõlinõmme raba, Tõlinõmme järve, haruldasi ja kaitsealuseid liike ning nende elupaiku;
- 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on vähe- kuni keskoitelised kalgiveelised järved (3140)³, huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kadastikud (5130), lood (alvarid – 6280*), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), nõrglubja-allikad (7220*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*);
- 3) käsitiivaliste elu- ja toitumispaiku;
- 4) kaitsealuseid taimeliike nagu aasnelk (*Dianthus superbus*), jumalakäpp (*Orchis mascula*) ja põõsasmaran (*Potentilla fruticosa*) ning nende kasvukohti.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele üheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Harju maakonnas Harku vallas Adra, Humala, Naage ja Vääna külas.

(2) Kaitseala välis- ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas⁵ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välispiiri ja vööndite piiride kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, püüda kala, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Telkimine ja lõkke tegemine väljaspool selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud kohta on lubatud ainult kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku või valdaja loal.

(3) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel. Mootorita sõidukiga sõitmine on lubatud ka radadel. Sõidukiga, sh maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid ja radasid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel, loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning piiranguvööndis õuemaal, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel.

(4) Kaitsealal on lubatud mootorita ujuvvahendiga sõitmine. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud üksnes järelevalve- ja päästetöödel, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning loodusobjekti valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(5) Kaitsealal on lubatud jahipidamine.

§ 6. Keelatud tegevus

(1) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;

- 4) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada paadisilda;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
- 8) jahiulukeid lisasööta.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on Tõlinõmme sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

Tõlinõmme sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on loodusdirektiivi elupaigatüüpide, metsa- ja sookoosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide, nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ette valmistatud ja tähistatud kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud ning rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja loodusliku veerežiimi taastamine;
- 2) koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile;
- 3) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 4) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus;
- 5) tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks;
- 6) olemasolevate ehitiste hooldustööd.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisustega:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine.

§ 12. Vajalik tegevus

Sihtkaitsevööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 13. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on Vääna piiranguvöönd.

§ 14. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide kasvukohtade ja elupaikade kaitse.

§ 15. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi.
- 2) kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- 2) turberaie;
- 3) ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine.

§ 16. Keelatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uute maaparandussüsteemide rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) puhtpuistute kujundamine ja kaldajoone muutmine;
- 4) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine väljaspool õuemaad;
- 5) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

§ 17. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 18. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 19. Kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 2000. aasta 28. juuni määrus nr 215 „Vääna maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ tunnistatakse kehtetuks.

§ 20. Menetluse läbiviimine

Vääna maastikukaitseala kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viidi läbi keskkonnaministri xx.xx.xxxx käskkirjaga algatatud haldusmenetluses. Menetluse ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 21. Määruse vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50)

² Kaitseala on moodustatud Harju Maakonna Valitsuse 18. detsembri 1991. a määrusega nr 232 „Vääna taimestikukaitseala moodustamisest“ kaitse alla võetud Vääna taimestikukaitseala baasil. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldusest nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 2 alapunktist 521 hõlmab kaitseala Vääna loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi. Määruse seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi kodulehel www.envir.ee.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välis- ja vööndite piirid on kantud määruse lisas esitatud kaardil, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (register.keskkonnainfo.ee) ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

⁵ Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

Taavi Rõivas
Peaminister

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

Lisa. Vääna maastikukaitseala

Lisa 3. Kaitseala tsoneeringu ettepanek

